

[Løvig Simonsen]

som hr. Leif Hermann udtrykte det. Men jeg tager gerne ministeren i hånden i denne sag.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg skal ikke anfægte hr. Løvig Simonsens konklusioner, men bare nævne, at der var en berøringsflade over til økonomien.

For lige at skære ud i pap, hvordan det ligger i øjeblikket, og for at vurdere de fremtidige muligheder, så er det jo sådan, at der i medfør af miljøstøttelovens kapitel 2 kan ydes tilskud til ny og mindre forurenende teknologi. Denne lovbestemmelse har vi siden den 1. januar 1981. 25 pct. kan der ydes af udviklings-, indkørrings- og etableringsomkostninger. Der er ikke mulighed for ydelse af driftstilskud. Tilsagn kan gives til projekter, der gennemføres inden den 31. december 1986.

Jeg kan oplyse, at der i perioden fra januar 1981 til marts 1986 er indkommet 66 ansøgninger om tilskud. Heraf har 18 ansøgninger fået støtte, 46 har fået afslag, og 2 er bortfaldet. Med hensyn til grundene til afslagene kan jeg nævne, at størstedelen, nemlig 30, har fået afslag, fordi projekterne ikke har været at betragte som ny og mindre forurenende teknologi i lovens forstand.

Fru Anne Grete Holmsgård var inde på spørgsmålet, om § 6 har været anvendt med hensyn til papir og emballage. Jeg gav udtryk for, at man skal være meget forsigtig med at anvende sådanne forbud; det er et vidtgående indgreb. Men som eksempel på et forbud mod anvendelse af et produkt kan jeg nævne forbuddet mod øldåser. Jeg kan oplyse, at miljøstyrelsen løbende overvejer, om der bør gribes ind bl.a. over for visse trykfarver, som kan umuliggøre genanvendelse af papir. Der har vi et par eksempler.

Før der skrives til forbud, bør det undersøges, om tilsvarende resultater kan opnås ved forhandling eller aftale, som jeg gav udtryk for i mit indlæg. Som eksempel på, hvor dette er lykkedes, kan jeg nævne nogle selvklæbende banderoler til vin- og spiritusflasker. Disse banderoler kan vanskeligt tages væk igen ved en normal skylleproces. Derfor er det aftalt, at der fremover kun anvendes banderoler forsynet med en lim, der kan opløses i det skylleanlæg, som allerede findes hos de fleste af de virksomheder, der beskæftiger sig med skylning af flasker.

Der kan altså opnås noget ad den vej. I det første tilfælde har det jo altså været nødvendigt med et påbud.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 141:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af kræftfremkaldende stoffer.

Af Camre (S) m.fl.

(Fremsat 22/4 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

For at/der ikke skal være nogen tvivl, vil jeg indledningsvis slå fast, at jeg principielt er enig i forslaget, der er at beskytte befolkningen mod kræftfremkaldende stoffer. Når jeg alligevel ikke umiddelbart kan tilslutte mig forslaget, hænger det sammen med flere ting. Jeg kan henvise til, at vi tidligere har drøftet denne problemstilling i miljøudvalget, og jeg har også skriftligt besvaret en række spørgsmål herom fra udvalget.

Forslaget er formuleret således, at alle de ca. 208 stoffer, som Det internationale Kræftforskningsinstitut under WHO oplyser er kræftfremkaldende, skal forsynes med en klar mærkning herom. Jeg synes, det må præciseres, at Det internationale Kræftforskningsinstitut er en forskningsinstitution, der ikke tager stilling til, om de stoffer, som instituttet bedømmer, skal mærkes eller på anden måde underkastes regulering.

[Miljøministeren]

Det må også præciseres, at instituttet vurderer de 208 stoffer forskelligt. For nogle findes der tilstrækkeligt bevis for kræftfremkaldende effekt på mennesker, og for andre stoffers vedkommende er der kun en såkaldt lavere grad af sandsynlighed for en sådan effekt. Det fremgår også af bemærkningerne til forslaget.

Det drejer sig altså om vidt forskellige stoffer, der anvendes vidt forskelligt og i forskellige mængder. Det er derfor spørgsmålet, om en generel mærkning af alle disse stoffer er en hensigtsmæssig regulering til beskyttelse af befolkningen. Det er klart, at mærkning i en lang række tilfælde er hensigtsmæssig. Det vil jeg vende tilbage til.

Først vil jeg give nogle eksempler, hvor mærkning næppe er et egnet reguleringsmiddel. I stedet må foretages en sådan regulering, at risiko slet ikke opstår. Som det vil fremgå, er der da også i vidt omfang truffet eller overvejet sådanne andre forholdsregler. En række stoffer er udbredte i vore omgivelser, f.eks. kadmium og PCB. Her er en anvendelsesbegrænsning den eneste måde at beskytte befolkningen på, og en bekendtgørelse i denne retning er på vej. Et andet eksempel er svampegift, som optræder som forurening i levnedsmidler. For disse stoffer er der fastsat grænseværdier, og med hensyn til bekæmpelsesmidler generelt er der et særligt godkendelsessystem.

Et specialområde er lægemidlerne, hvor sundhedsstyrelsen ifølge lægemiddeloven kan fastsætte regler om bl.a. mærkning. Sundhedsstyrelsen synes ikke umiddelbart, at det er nogen god idé at mærke de præparater, der indeholder et stof fra listen med kræftfarlige stoffer, når pakningen er bestemt til forbrugerne eller patienterne. Det vil kunne medføre konflikter mellem det, der er nødvendigt i behandlingen, og patientens frygt på grund af mærkningen for eventuelle følger af behandlingen.

Derimod er det selvfølgelig klart, at den ordinerende læge skal afveje fordelene ved en medicinsk behandling med mulige ulemper i form af bivirkninger. Han skal også i fornødent omfang orientere patienten herom.

Som jeg sagde før, er mærkning imidlertid hensigtsmæssig i mange tilfælde. Her er vi i dag bundet af forskellige EF-regler. Forslagsstillerne omtaler i bemærkningerne de forhandlinger, der har været ført i EF-regie, om

mærkning af kræftfremkaldende stoffer. Baggrunden er 1967-direktivet om klassificering, mærkning og etikettering af farlige stoffer og 6. ændring heraf fra 1979.

Herefter skal de stoffer og kun de stoffer, der er optaget på direktivets bilag I, mærkes med den mærkning, der ligeledes er foreskrevet i bilaget. Efter en tilpasning af direktivet i 1983 kan der nu optages stoffer på listen, der skal mærkes med, at de kan fremkalde kræft, og sidste år blev man enig om foreløbig at sætte 22 sådanne stoffer på bilaget. Fra dansk side har vi foreslået 41 stoffer, og der forhandles nu videre om resten. Der er faktisk netop i disse dage møde i Bruxelles om denne sag.

Direktivet er vedtaget efter Romtraktatens artikel 100 og udformet som totalharmoniseringsdirektiv eller maksimumdirektiv. Det bliver det selvfølgelig ved med at være, indtil det bliver lavet om. Det er således ikke rigtigt, når det i bemærkningerne påstås, at landene efter ratificering af Den Europæiske Fælles Akt efter den nye artikel 100 A ikke længere er bundet af sådanne direktiver. Det har jeg for øvrigt også tidligere påpeget, bl.a. i folketingets spørgetid den 19. februar. Men netop her er et tilfælde, hvor regeringen vil presse på for, at direktivet som led i en revision bliver baseret på artikel 100 A. Herefter vil der være muligheder for særforanstaltninger.

Som medlem af EF er vi selvfølgelig bundet af EFs regler og spilleregler, og her kommer Den Europæiske Fælles Akt ind i billedet igen, idet jeg må gå ud fra, at selve traktatfæstelsen af miljø Samarbejdet vil sætte mere skub i forhandlingerne om optagelse af nye stoffer på listen.

I øvrigt har jeg i et brev til miljøkommissær Clinton Davis insisteret på, at forhandlingerne fremskyndes. Desuden har jeg bedt miljøstyrelsen om at fremsende dokumentation for, at yderligere et antal stoffer skal kræftmærkes. Det drejer sig om stoffer, der er på det danske marked i en mængde, der ikke kan betragtes som ubetydelig. I denne forbindelse kan det blive aktuelt at bruge direktivets sikkerhedsklausul, der tillader ensidig national mærkning i akutte situationer. Der vil så efterfølgende blive forhandlet om fælles regler for de pågældende stoffer.

Jeg har lovet miljøudvalget at vende tilbage til sagen med en mere grundig redegørelse

[Miljøministeren]

for hele problematikken og om forhandlingerne i EF ved næste folketingsårs begyndelse. Det er mit oplæg, at det på baggrund heraf skal diskuteres, hvad der videre skal ske.

Jeg vil gerne gentage, at jeg er enig i forslaget intentioner, men som jeg har forsøgt at redegøre for det, finder jeg forslaget for unuanceret. Jeg synes derfor stadig, at det er mest hensigtsmæssigt at tage en diskussion om hele problematikken på baggrund af en redegørelse fra min side i begyndelsen af den kommende folketingssamling, men selvfølgelig er jeg parat til en nærmere drøftelse i udvalget på nuværende tidspunkt, hvis det er ønsket.

Tove Lindbo Larsen (S):

Det beslutningsforslag, socialdemokratiet her har fremsat, har som hovedmål at beskytte den danske befolkning imod kræftfremkaldende stoffer.

Forhistorien til sagen er, at WHO's internationale kræftforskningsinstitut har fremlagt et katalog på i alt 208 stoffer, som kan have kræftfremkaldende virkninger på mennesker og dyr.

I EF arbejdes der på at tilnærme lovgivningen om klassificering, emballering og etikettering af farlige stoffer, og som ministeren nævnte det, blev der den 6. november 1985 vedtaget et direktiv, som tillader mærkning af 22 stoffer og stofgrupper. Det er en begrænsning, som socialdemokratiet er utilfreds med.

Vi ved godt, som ministeren også sagde, at miljøstyrelsen oprindeligt havde foreslået at lade 32 stoffer mærke. De skulle så påføres sætningen »Kan fremkalde kræft«, som det er beskrevet i tilpasningsdirektivet.

Vi ved også godt, som ministeren sagde, at de 32 stoffer og stofgrupper under forhandlingerne af tekniske grunde blev ændret til et større antal, men beslutningen blev altså stadig væk kun de 22 stoffer og stofgrupper. Det er det, der er utilfredsstillende for socialdemokratiet.

Med den nye situation i EF efter ratificeringen af Den Europæiske Fælles Akt må vi forlange, at regeringen beviser, at Danmark kan føre sin egen miljøpolitik. Ratifikationen er endnu ikke foretaget, men med dette forslags vedtagelse vil arbejdet med en dansk lovgivning kunne forberedes, så den kan

vedtages umiddelbart efter ratifikationen. Det er vigtigt for os at bemærke, at der kan foregå et forberedende arbejde, sådan at man er parat, den dag mulighederne foreligger.

Vi er også opmærksomme på, at Den Europæiske Fælles Akts artikel 100 A alene taler om nye EF-miljødirektiver, og i det omfang det er nødvendigt med et nyt direktiv for at gennemføre vores forslag, er det da en god idé, at man vedtager forslag nr. B 141, for så har ministeren et grundlag for at rejse krav om et nyt miljødirektiv i EFs ministerråd.

Vort ønske er, at alle stoffer og stofgrupper mærkes tydeligt, gerne med et faresymbol, som er let opfattet for enhver, så man kan se, hvad det er, man har med at gøre. Naturligvis kan der ikke generaliseres, og jeg tror heller ikke, ministeren tror, at vi tror, at man bare kan skære alt over én kam, som der var en antydning af. Der er mange forhold, der spiller ind. Det kan være blandingsforhold, under hvilke omstændigheder stofferne bruges, og meget andet. Og man kan heller ikke mærke alle stofferne på én gang, men det er vigtigt at komme i gang. Nu sagde ministeren, at man videreførte forhandlingerne. Ja, så mener jeg også, at det må være godt for regeringen at have en sådan beslutning i ryggen, sådan at man kan komme videre med sagen.

Jeg mener ikke, at nogen ansvarlig politiker eller offentlig myndighed kan negligere et seriøst internationalt forskningsinstituts oplysninger. Jeg er helt opmærksom på, at det drejer sig om oplysninger, og at beslutningerne træffes politisk. Det drejer sig om, at vi ikke lader os tryne af industrielle, erhvervsmæssige interesser, men husker, at det er mennesker, der skal beskyttes. Vi har arbejds-skader og forurening nok.

Jeg vil anbefale, at man støtter dette beslutningsforslag. Jeg kan kun se, at det gavner befolkningen.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Vi er i det konservative folkeparti, præcis som man er det i langt de fleste danske familier, utrygge ved en lang række stoffer i vores fødevarer og i de midler af den ene eller anden slags, der anvendes i hjemmet og på vores arbejdsplads. Mon det stof, jeg indtager her eller arbejdede med i går, er kræftfrem-

[Ahlmann-Ohlson]

kaldende? Vi tror, at spørgsmålet melder sig hos mange hver eneste dag.

Hvis vi i dagligdagen skal have mulighed for at vide, om det ene eller andet stof kan være kræftfremkaldende, er der kun ét at gøre: vi er nødt til at få stoffet beskrevet og defineret, så vi kan forstå det. Her kommer mærkning af kræftfremkaldende stoffer ind i billedet. Vi er helt med på, at ikke alle stoffer er lige farlige. Vi ved også, at der visse steder kun er risiko, såfremt den ene eller anden grænseværdi overskrides.

Det konservative folkeparti vil gerne være med til at intensivere arbejdet med at skabe større klarhed om, hvad der er kræftfremkaldende, og hvad der ikke er det. Vi vil støtte de bestræbelser, der er i gang for at få EF til at arbejde langt hurtigere med denne sag. Det er godt, at miljøministeren prøver så at sige at »afforvirre« hele dette felt ved straks ved begyndelsen af næste samling at give folketinget en færdig analyse af, hvilke muligheder der findes for at sikre befolkningen imod kræftfremkaldende stoffer i relation til mærkning.

Vi må i folketinget erkende, at udviklingen og forskningen på cancerområdet går så hurtigt, at vi ikke kan holde til at sidde med hænderne i skødet. Der skal aktiv handling til, og det vil vi støtte, når ministerens redegørelse er klar straks efter sommerferien.

Bente Nielsen (V):

Der er mange rigtige intentioner i dette forslag om kræftmærkning fra socialdemokratiet. Der er da heller ingen tvivl om, at de 22 stoffer, der i dag er på den liste, og som skal mærkes som kræftfremkaldende, er for lidt, og i den forbindelse er det værd at nævne, at Danmark oprindeligt foreslog flere stoffer på listen.

Forslaget fra socialdemokratiet er dog meget vidtgående, når det kræves, at samtlige 208 stoffer skal mærkes, dels fordi disse stoffer er af vidt forskellig karakter, dels fordi deres farlighed er utrolig forskellig. Der er dog én ting, jeg er enig med forslagsstillerne i, og det er, at mærkningen af kræftfremkaldende stoffer, når det drejer sig om EF-sammenhæng, skal foregå efter et minimumsdirektiv, således at det vil være muligt at gennemføre nationale foranstaltninger, som går videre.

Miljøministeren har lovet miljøudvalget, at han kort efter sommerferien vil redegøre for hele denne problematik om kræftmærkning af stoffer. Jeg finder, at vi skal afvente denne redegørelse fra ministeren, inden vi laver ny lovgivning på området.

Gade (SF):

I SF er vi positive over for forslaget og mener, at det er vigtigt, at mistanken om, hvorvidt et stof er kræftfremkaldende, skal komme arbejdsmiljøet og sundheden til gode. Forslaget tager jo hele WHO's liste med, og det rejser spørgsmålet – fordi listen også selv differentierer efter farlighed – om mærkning og differentiering efter farlighed. Det er et spørgsmål, vi vil kigge på under udvalgsarbejdet.

Det er vigtigt, at vi får en bedre mærkning. Det forløb, vi kender til, hvor miljøstyrelsen havde udarbejdet en liste over 32 eller 41 stoffer, som man rejste til forhandling med de andre EF-lande med, men hvor man kom hjem med kun 22 godkendt, understreger, at det er et område, hvor vi har ret alvorlige problemer med EF.

Derfor synes jeg, der er grund til at hæfte sig ved, at ministeren sagde, at det kunne blive nødvendigt at bruge sikkerhedsklausulen i direktivet, hvilket altså betyder, at man kan lave nationale særregler. Jeg lagde også mærke til, at venstres ordfører sagde, at der kunne blive tale om at lave nationale særforanstaltninger, og det er jo nye toner.

Det er tendenser, jeg synes er vigtige at lægge mærke til, for det er klart, at vores syn er, at forslag af denne type skal vi vedtage frit i folketinget i den forstand, at vi skal foretage de nødvendige sundhedsprioriteringer, og så må vi se, om det giver problemer. Det må vi bare køre igennem, som vi ønsker at prioritere det – sådan har jeg også læst forslaget, det er tankegangen i det – og så må vi tage en slåskamp med EF-Kommissionen og eventuelt andre EF-lande, hvis de ikke vil acceptere, at vi foretager de rigtige sundhedspolitiske prioriteringer.

Forslaget har nogle bemærkninger om de nye procedurer i forbindelse med EF-pakkens vedtagelse. Jeg har ikke den samme optimisme, som der ligger i formuleringen om, at de nye procedurer vil kunne bruges til en hel masse positivt. Derfor mener jeg, det vig-

[Gade]

tigste er, at folketinget foretager den sundhedsmæssige prioritering båret af det syn, at sundheden og arbejdsmiljøet skal komme i første række, og derefter suverænt bestemmer, hvilke stoffer der skal mærkes som kræftfremkaldende, og så ser lidt mindre på procedurer og muligheder i EF. Altså en fri afgørelse, hvor vi bagefter må tage de slagsmål, der – og det vil jeg sige – ganske givet kommer.

Det er ikke nok, som det konservative folkepartis ordfører siger, at der skal mere skub i det i EF, og at EF skal arbejde stærkere. Jeg er ikke i tvivl om, at bliver intentionerne i dette forslag gennemført, så giver det en konfrontation med EF-systemet og en række lande i EF, men så må vi jo tage den.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Det radikale venstre er enig i, at alle de stoffer, der på et rimeligt grundlag mistænkes for at være kræftfremkaldende, naturligvis bør mærkes med en påtegning herom. Kunsten ligger i at foretage denne mærkning sådan, at den virker efter hensigten og ikke forsvinder i de mange oplysninger, forbrugerne får.

Det er ret indlysende, at grundlaget for, hvilke stoffer der skal mærkes, kunne være WHO's liste, men det er jo sådan, at disse stoffer er delt op i fire grupper, uden at EF har valgt at mærke én af disse grupper. Man har taget nogle fra hver, og som bekendt er vi i Danmark ikke enige i EF's vurdering af, hvilke stoffer der bør mærkes.

Derfor finder vi, som det ligger, at det må være hensigtsmæssigt, at vi starter med de alvorligste ting først, og vi glæder os over, at det nu synes at blive sådan, at et af de farligste stoffer, nemlig cigaretterne, bliver mærket.

Det radikale venstre vil i udvalget aktivt medvirke til, at den nødvendige prioritering sker på det bedst mulige grundlag. Der er absolut ingen grund til, at vi skal vente med de første stoffer, indtil vi får de praktiske problemer omkring alle stofferne klarlagt. Vi kan udmærket starte med de stoffer, som vi finder det er sikkert bør mærkes, så snart vi er i stand til det, altså med andre ord: så snart minimumsdirektivet er klart.

Anne Grete Holmsgård (VS):

VS er enig i, at alle kræftfremkaldende stoffer skal mærkes. Vi mener i øvrigt, det bør gælde alle produkter, disse stoffer indgår i, ikke kun dér, hvor der er tale om stoffet i sig selv.

Nu har socialdemokratiet valgt at bruge IARC's liste i dette forslag. Jeg synes egentlig, det er lidt synd, at forslagsstillerne ikke i stedet for har brugt den liste, der er udarbejdet herhjemme, nemlig den fra 1984, der er udarbejdet af miljøstyrelsen og arbejdstilsynet. Det er nu ikke, fordi der med hensyn til de enkelte stoffer er så stor variation fra den ene liste til den anden. Der er nogle, der ikke er med på den, der er lavet af arbejdstilsynet og miljøstyrelsen, og der er nogle flere med, som ikke er med på WHO's liste.

Jeg synes, det ville have været en god idé at bruge den anden liste, for selv om listen ikke er blevet brugt – det beklager jeg – indtil videre, er den blevet betragtet som en liste over stoffer, myndighederne i Danmark betragter som kræftfremkaldende, og dér er stofferne ikke som på WHO's liste delt op, for man er gået ud fra, at de stoffer, der har vist sig at være kræftfremkaldende ved dyreforsøg, er med. Men det er jo ikke anderledes, end at det kunne ordnes ved et ændringsforslag til beslutningsforslaget, hvis der ellers kunne opnås enighed om det.

Den anden halvdel er det, ministeren var inde på, nemlig anvendelsesbegrænsningerne. Jeg går ud fra, at socialdemokratiet er enig i, at der skal være anvendelsesbegrænsninger, men man har bare medtaget den ene halvdel af problemstillingen i dette beslutningsforslag.

Med hensyn til den del af forslaget, der handler om, hvordan mærkningen skal se ud, er jeg lidt tvivlende. Jeg er ikke sikker på, at det er en god idé at lave en selektiv mærkning. Jeg tror, det er bedre at have én bestemt mærkning af alle kræftfremkaldende stoffer og produkter, som disse stoffer indgår i. Man kan jo anvende den, man i forvejen bruger på nogle relativt få kemikalier eller stoffer, og hvor der simpelt hen står »kræftfremkaldende«.

Det, der selvfølgelig skal følge med, er en vejledning i, hvordan man skal beskytte sig, når man kommer i kontakt med disse stoffer. Jeg tror godt, nogle enkelte ting kan stå der, men en egentlig vejledning, som man kan bruge på arbejdspladsen, kan selvfølgelig

[Anne Grete Holmsgård]

ikke være der. Derfor er det vigtigt, at det af mærkningen fremgår, at stoffer som disse ikke bør anvendes, før man har sikret sig, at man har en vejledning i beskyttelsesforholdsregler i hånden og har gennemlæst den, så man ved, hvordan man udsætter sig selv for mindst mulig risiko ved anvendelsen af disse stoffer.

Med hensyn til den del, der handler om EF, er det jo rigtigt nok, at man ikke kan bruge artikel 100 A nu. Jeg er ligesom hr. Gade lidt skeptisk over for, hvor meget vi når ad den vej. Jeg synes da, det er glimrende at prøve, men det vigtigste er at beslutte, at vi under alle omstændigheder vil have en mærkning af disse stoffer, uanset det hundslagsmål, man kommer ud i. Jeg er enig med hr. Gade i, at når vi står med et nyt direktiv efter artikel 100 A i hånden, så kommer vi ud i et hundslagsmål, for hvorfor skulle EF pludselig acceptere, at det nu ikke er 22, men 200 eller 208 stoffer, der er kræftfremkaldende? Vi har diskuteret det så mange gange i løbet af vinteren og det tidlige forår her, så det kan der ikke siges så meget nyt om.

Jeg synes, det er glimrende, at miljøministeren vil komme med en redegørelse tidligt i den kommende samling eller måske allerede inden samlingen, men egentlig tror jeg ikke, at der er noget i vejen for at vedtage princippet her. Det er jo et beslutningsforslag, det er ikke en egentlig lovgivning i første omgang. Det ville være meget rart at få princippet slået fast, nemlig at man mener, at der skal foretages mærkning af kræftfremkaldende stoffer. Jeg ser i øvrigt frem til ministerens redegørelse.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er også enig i forslagets intentioner, at kræftfremkaldende stoffer skal mærkes. Det er der ingen tvivl om at det er rigtigt at nå frem til. Spørgsmålet er alene, hvordan man bedst får det gjort, således at det har den rigtige og bedste virkning. Det er klart, at en mærkning af 208 stoffer, som forestår umiddelbart, kan indebære visse problemer. Alene den omstændighed, at sundhedsstyrelsen kan have betænkeligheder, bør mane til, at vi tænker os om i retning af, hvordan den bedst mulige udformning af det bliver.

Vi er enige i, at det må være rigtigt, at vi får miljøministerens redegørelse først i næste samling med ind i billedet, og at det så kan være en yderligere indfaldsvinkel til, at man får taget fat på problemerne, således at mærkningen af kræftfremkaldende stoffer bliver en realitet for borgerne.

Ove Jensen (FP):

Fremskridtspartiet kan også tilslutte sig, at kræftfremkaldende stoffer bliver mærket. Det forekommer ærlig talt lidt mærkeligt med de store uoverensstemmelser, der er med hensyn til antallet af kræftfremkaldende stoffer. Jeg kan se her, at der er 208 stoffer, som Det internationale Kræftforskningsinstitut mener skal mærkes, mens miljøstyrelsen har foreslået at lade 32 stoffer og stofgrupper mærke. Nu kan jeg se, at miljøministeren er gået. Jeg troede ærlig talt, at miljøstyrelsen var kritisk nok i sin gennemgang af de stoffer, men det er den åbenbart ikke.

Fremskridtspartiet er ikke medlem af miljøudvalget, derfor kan vi ikke nærmere følge arbejdet, men principielt er vi enige i, at stoffer, der er kræftfremkaldende, skal mærkes.

Camre (S):

Jeg vil indlede med at sige tak for den altovervejende, brede tilslutning, der har været til vores forslag. Tilslutningen var måske mindst hjerteligt udtrykt fra ministerens side, idet han gav udtryk for, at der var holdninger i sundhedsstyrelsen og i miljøstyrelsen, som gik i retning af, at dette måske ikke lige var metoden.

Det er jo rigtigt, som ministeren siger, at spørgsmålet har været drøftet i miljø- og planlægningsudvalget, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi har været meget forbeholdne over for den tilkendegivelse, der kom fra EF, senest da direktivet i november 1985 blev vedtaget, og hvor jo kun halvdelen af de stoffer, miljøstyrelsens embedsmænd mødte op med, kunne anerkendes som noget, EF ville støtte mærkningen af.

Ministeren har gentagne gange givet udtryk over for os for, at nu skulle sagen sandelig også have en hurtigere behandling, og at vi ikke ville affinde os med, at man fra EFs side ikke ville gå ind for alle de stoffer, vi fandt det relevant at mærke. Og nu skal vi

[Camre]

så vente til næste samling, og så skal vi have en redegørelse, osv. osv.

Jeg vil godt sige, at vi naturligvis tror, at de stoffer, miljøstyrelsen har taget med, er relevante at mærke, men der er i de danske overvejelser indgået den betragtning, at stoffer, som ikke fandtes i Danmark, som ikke anvendtes i Danmark, var det ikke nødvendigt at have med på listen. Der er en del af de 208 stoffer, som ikke bruges i Danmark, så vidt vi har fået oplyst, men det skal ikke være afgørende. Vi ønsker en klar tilkendegivelse af, at hvis stofferne indføres i Danmark, skal de gøres til genstand for mærkning. Derfor mener vi altså, det er nødvendigt at gå videre end de lister, dels arbejdstilsynet, dels miljøstyrelsen har stillet op.

Jeg vil også godt kommentere det forhold, flere af ordførerne har været inde på: at der er tale om fire grupper af stoffer, og at de forskningsmæssige resultater viser noget forskelligt; det er forskellige kriterier, der er lagt til grund for bedømmelsen af farligheden. Nogle havde en bevist farlighed ved visse typer af forsøg, andre ved andre forsøg.

Man vil måske umiddelbart sige: nå ja, men stofferne i gruppe 1 er dem, for hvilke der er helt tilstrækkelige epidemiologiske beviser for en sammenhæng med kræft hos mennesker. Det må være de farligste, og så skulle man tænke sig, at det var dem, EF havde taget op og ville mærke. Men sådan er det ikke. EF har kun taget 7 af de 30 stoffer i den gruppe. Går vi til gruppe 2, har EF taget 3 af 14, og går vi videre til gruppe 3, har EF taget 4 af 49. Endelig har EF i gruppe 4 kun taget 6 stoffer af 115. Vi mener altså, at den mest relevante opstilling, der findes internationalt, er listen fra IARC. Vi er naturligvis indstillet på i udvalget at drøfte, nøjagtigt hvilke afgrænsninger vi skal foretage.

Vi er enige med fru Anne Grete Holmsgård, når hun siger, at mærkningen som sådan ikke skal være selektiv. Det er det, vi selv prøver at give udtryk for. Mærkningen skal være ens, men forskrifterne for, hvordan man imødegår skadevirkningerne, må nødvendigvis være selektive. Det finder vi at der kan foretages en nærmere afvejning af, en nærmere drøftelse af, under udvalgsbehandlingen.

Det har fra nogle af ordførernes side været nævnt, at vi ikke nødvendigvis kommer

så let igennem over for EF med dette. Proceduren, som er omtalt i artikel 100 A i Den Europæiske Fælles Akt, er måske ikke så sikre. Det vil jeg gerne sige er en frygt, som også findes i socialdemokratiet. Det var bl.a. derfor, vi anbefalede et nej til tiltrædelsen af Den Europæiske Fælles Akt; vi følte ikke, at der var betryggende garantier.

Der er lang vej, før vi kan have et minimumsdirektiv på dette område. Det kræver først ratifikation, men derefter, at vi har et nyt direktiv. De gamle direktiver er ikke omfattet af de nye regler.

Vi mener, at ministeren med et beslutningsforslag i hånden, vedtaget i folketinget, har meget større mulighed for at gå til Ministerrådet og bede det pålægge Kommissionen at fremlægge et nyt direktivforslag på området.

Nu kan det næppe finde sin afslutning i indværende folketingssamling, men vi ser frem til, at vi i begyndelsen af den kommende samling, hvor vi agter at genfremsætte forslaget, kan nå frem til en formulering, som tager de hensyn ind, flere ordførere har været inde på, og som vi kan, om jeg så må sige, give den miljøminister, der sidder til den tid, i hånden, således at han står så stærkt som overhovedet muligt.

Vi har megen tillid til den siddende miljøminister, men vi har indtryk af, at der er nogle, der ikke har så stor tillid til ham, som vi har i oppositionen; derfor vil vi da gerne give ministeren noget støtte til, at denne gode sag hurtigst muligt kommer igennem.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Der var et par spørgsmål.

Fru Tove Lindbo Larsen var inde på spørgsmålet om forhandlingerne med EF. Jeg nævnte i mit indlæg, at jeg har henvendt mig til kommissæren, Clinton Davis, og har insisteret på, at disse forhandlinger fremskyndes. Jeg har netop nu modtaget svar fra kommissæren, som erkender, at det går for langsomt. Der har dog trods alt, gør man opmærksom på, været holdt 6 møder om sagen i 1985. Kommissæren mener dog, at beslutninger fremover vil kunne træffes noget hurtigere, idet mange af de indledende vanskeligheder nu er overstået. Jeg tænker på det arbejde, der er gjort for at finde frem til

[Miljøministeren]

et fælles grundlag at vurdere den fremlagte dokumentation ud fra.

Det er netop for at få lejlighed til at vurdere, om forhandlingerne nu går rimelig hurtigt, at jeg har foreslået, at vi først tager sagen op igen ved næste folketingssamlings begyndelse. Jeg skal i øvrigt understrege, at vi taler om et kompliceret område, og at det nødvendigvis tager nogen tid med så omfattende en regulering som den, der her er foreslået, også med de regler, vi eventuelt selv måtte lave.

Men jeg synes også, jeg kan læse ud af bemærkningerne – og jeg forstod det også på hr. Camres udtalelse nu – at sagen vil blive taget frem igen, når vi mødes, og til den tid ligger min redeagørelse der også.

Hr. Gade var inde på spørgsmålet, om vi så skal tage det slagsmål, som er nødvendigt, over for EF. Jeg tror, det er rigtigt, at vi lige kaster et hurtigt blik ind bag alle disse regler. EF-direktivet om klassificering og mærkning m.v. er jo, som jeg sagde, et totalt harmoniseringsdirektiv i den forstand, at alle de stoffer, der omtales i bilag I til direktivet, og ikke andre, skal mærkes med, at de kan fremkalde kræft. Når man ser bort fra sikkerhedsklausulen, kan medlemslandene ikke fravige direktivet. Danmark kan altså ikke uden at komme i konflikt med direktivet selv foreskrive kræftmærkning af yderligere stoffer.

Såfremt man i Danmark har en mistanke om kræft risiko ved stoffer, der ikke er på listen, skal de mærkes med, at der er mulighed for varig skade på helbredet, indtil der i EF er taget endelig stilling til kræftmærkning. Det er altså ikke således, at der slet ikke sker nogen mærkning.

Når den nye artikel 100 A er trådt i kraft, kan vi imidlertid foreslå, at Kommissionen fremsætter et nyt direktivforslag om mærkning med hjemmel i artikel 100 A. Dette forslag kan f.eks. være en sammenskrivning af de oprindelige direktiver med de mange ændringer, der siden er gennemført. Det vil have to fordele. For det første kan et sådant direktiv og senere ændringer heraf gennemføres med kvalificeret flertal; det vil sige, at man ikke er henvist til at vente på de mest modstræbende medlemslande, inden der kan nås fælles fremskridt. For det andet kan medlemslandene nationalt gå videre i retning af beskyttelse af miljø og sundhed. Men den situation foreligger altså endnu ikke.

Lad mig til sidst påpege, at der trods alt er en fordel allerede ved det eksisterende system: optagelse af et stof på bilaget og dermed beslutning om, at det skal kræftmærkes, betragtes som en tilpasning af direktivet og kræver derfor ikke enstemmighed, men kun kvalificeret flertal.

Hvis kravet havde været enstemmighed, havde man næppe kunnet nå de resultater, der trods alt allerede foreligger nu.

Jeg ser frem til, at vi, så snart vi mødes igen, kan få noget positivt ud af dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 143:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af europæisk samarbejde på miljøområdet (Miljøeureka).

Af Gade (SF) m.fl.
(Fremsat 23/4 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg vil gerne med det samme slå fast, at regeringen har megen sympati for sigtet med dette forslag, nemlig at udvikle og forbedre det internationale samarbejde i Europa om miljøspørgsmål.

Det har længe været og er fortsat regeringens politik at søge de internationale miljøproblemer løst i samarbejde med andre europæiske lande. Dette samarbejde skal naturlig-